

Más allá de las nubes

(*Par Dela Les Nuages*) de Michelangelo Antonioni i Wim Wenders

Josep C. Romaguera

Després d'una sèrie d'anys en silenci, Michelangelo Antonioni —amb la col·laboració de Wim Wenders, que ha realitzat el marc extern dels relats— ens torna a proposar un viatge —com ell diu— “cap a la vertadera imatge d'aquella realitat absoluta i misteriosa, que ningú veura mai”. A *Par Dela Les Nuages* pren com a patró quatre relats breus —del seu propi llibre titulat “Quel bowling su Tevere”—que reflecteix la complexa mirada d'un cineasta que constata la impotència del cinema davant una realitat que és ambigua, plena de múltiples significats. El cineasta de Ferrara ens proposa com l'anàlisi, l'estudi de les aparences de l'exterior de les coses pot deixar-nos veure el misteri de les seves interioritats; i com podem endinsar-nos a la realitat i arribar fins el límit de la irrealitat, els dos nivells paral·lels on es mou el món i l'home. El protagonista absolut del film és el mateix Antonioni i tot el seu pensament, projectat sobre imatges que proposen l'observació de les coses com un camí cap a la intuïció poètica. En l'escena final, a manera d'epíleg John Malkovich, l'alter-ego d'Antonioni, i que al llarg del film realitza la funció de narrador, tanca la pel·lícula amb una afirmació prou sig-

nificativa: “Nosaltres sabem que davall la imatge revelada, existeix una imatge més fidel a la realitat, i sota aquesta una altra encara, i que darrera d'aquesta última pot aparèixer de nou una altra imatge. Fins arribar a la imatge vertadera de dita realitat absoluta, misteriosa, que ningú mai veura”. Per això el silenci i la comunicació visual dominen sobre l'ús de la paraula en aquest film, com ho demostra la calculada planificació de la pel·lícula i una posta en escena pausada i serena basada en llargs plànols—seqüències.

La primera història està inspirada en el relat “*Cronaca di un amore mai esistito*” i ens descriu el desig existent entre una parella, un desig que s'inicia amb la primera mirada i perdura al llarg del temps sense arribar a convertir-se en plaer. Aquesta narració s'oposa al quart relat, “*Questo corpo di fanfo*”, que em sembla el més bonic de la pel·lícula juntament amb l'anterior. En ambdós casos ens trobam davant uns personatges sotmesos a les seves pròpies decisions i les seves conseqüències (cosa que Antonioni no ens mostra); però també podem observar unes històries d'amor lligades a la seducció i la sublimació. El segon capítol, titulat “*La ragazza il delitto*”, guarda relació amb aquest punt;

però introdueix una variant important: en aquest cas és el director qui forma part de la ficció del relat. El capítol que presenta majors diferències és el tercer, “*Non mi cercare*”. Des del punt de vista formal el relat es presenta fragmentat; en quant al tema en qüestió, l'eix central gira entorn del desengany amorós. Sens dubte aquest és un producte original i totalment absent de modes comercials i culturals, d'una bellesa inhabitual pels temps que corren i adornat per un alè poètic que suggereix a l'espectador a participar(interpretar) de les imatges; o, el que és el mateix, de la mirada d'Antonioni. ❖

La canción de Carla

(*Carla's Song*) de Ken Loach

Josep C. Romaguera

No fa molt, quan es parlava de Ken Loach, s'imposava la imatge d'un mil·limètric francitador que apuntava amb precisió crítica cap a la societat britànica sota el mandat dels conservadors, i denunciava les condicions sociopolítiques juntament amb missatges de caràcter socialista; ara, com ho demostren els seus darrers films, sembla que hagi decidit incloure tota una sèrie de conflictes internacionals que augmenten la seva temàtica cinematogràfica sense distanciar-se de les seves principals preocupacions. La pel·lícula que aquí s'analiza confirma aquesta nova tendència del cineasta britànic que ens narra la història d'amor entre una refugiada nicaragüenca, Carla (Oyanka Cabezas), i el conductor d'un autobús públic, George (Robert Carlyle). L'inici d'aquest enamorament es situa a Glasgow (ciutat d'Escòcia) per traslladar-se, cap a la meitat de la pel·lícula, a Nicaragua on es lliura una aferrissada lluita entre el govern sandinista i la contra. Si, com es pot veure a l'argument de la pel·lícula, resulta que ens trobam davant una narració dels fets fragmentada en dos espais físics diferents, desenvolupats dins un temps

lineal, també cal indicar que aquesta duplicitat es du a terme en l'eix central de tota la història. M'explicaré: en primer lloc podem observar com el subjecte central per a contar la història és George; ell és qui apareix gairebé en totes les seqüències del film, i a ell és a qui l'espectador segueix al llarg de la pel·lícula; però, en segon lloc, podem veure com el personatge de Carla s'erigeix en el tema principal juntament amb les seves preocupacions i un cert misteri psicòtic que l'envolta.

Em sembla que el film comença de manera força interessant; el personatge de George (en una bona interpretació de Robert Carlyle, qui podem destacar en un altre film com *Trainspotting*) porta el pes de la història i l'espectador l'acompanya mogut per la curiositat i un estrany instint de fraternitat

despertat per l'aparició de Carla. Tota l'estada a Glasgow té les millors qualitats d'un Loach en forma que es troba en el seu terreny; en aquesta primera mitja part sorgeixen un estil i forma narratives que engloben el documental i la dramatització d'històries vertaderes, a més rebutja el sentimentalisme per aferrar-se a un irònic i dur realisme. Quan l'acció es trasllada a Guatemala, crec que la pel·lícula perd gairebé totes les qualitats inicialment vistes i Loach es desenten d'uns personatges i passa a interessar-se per un altre tema. Així, un personatge com el de Scott Glenn, que sembla sortir d'un film de Oliver Stone, apareix (i desapareix) en dues escenes irrelevantes pel transcurs de la narració i tan sols es dedica, en la primera, a exposar la filosofia de la revolució i a solidaritzar-se amb els drets humans dels sandinistes; i en la segona parla del terrorisme polític-internacional de la CIA. En definitiva, un producte irregular que navega entre dues aigües i decepciona vistos els anteriors treballs de Loach i les expectatives que desperta l'alt nivell que demostra tenir com a director. ❖

